

Ще одним важливим викликом сучасності є стрімкий розвиток технологій, зокрема інформаційних та біотехнологій. З одного боку, технологічний прогрес сприяє зростанню добробуту, покращенню умов життя та розширенню людських можливостей. З іншого боку, виникає загроза втрати контролю над технологічними процесами та етична дилема використання нових досягнень науки.

Проблеми штучного інтелекту, генетичної інженерії та біомедичних досліджень ставлять перед філософією питання про межі людської втручання в природу. Розробка автономних систем, здатних до самонавчання, породжує страх перед можливістю створення "суперінтелекту", що перевищуватиме людські можливості.

Постає питання: чи є морально прийнятним створення таких істот, і які права та обов'язки мають бути закріплені за ними? З іншого боку, генетичне редагування людини, хоча й має потенціал для лікування спадкових захворювань, викликає дискусії щодо етичної допустимості зміни самої сутності людської природи.

Філософи, такі як Ганс Йонас, закликають до формування "етики відповідальності", що враховує можливі наслідки людських дій для майбутніх поколінь. Його концепція передбачає переосмислення традиційного підходу до науково-технічного прогресу, де ключовою цінністю є не лише користь, а й відповідальність за збереження світу в гармонії та безпеці.

Таким чином, філософські рефлексії проблем сучасності охоплюють широкий спектр питань, пов'язаних із соціальною справедливістю, екологічною відповідальністю та моральними аспектами технологічного прогресу. В умовах глобальної невизначеності філософія не лише аналізує існуючі проблеми, але й пропонує нові орієнтири для осмислення ролі людини в мінливому світі. Вона спонукає до пошуку відповідей на питання, що стосуються сутності людини, її місця в природі та майбутнього розвитку цивілізації.

Постійний діалог між різними філософськими традиціями дозволяє глибше зрозуміти сучасні виклики та пропонує альтернативні сценарії майбутнього, засновані на принципах гуманізму, відповідальності та сталого розвитку. Таким чином, філософія зберігає свою значущість як наука, що не лише відображає дійсність, але й допомагає формувати більш справедливе, гармонійне та морально обґрунтоване суспільство в епоху глобальних змін.

Брюхович Марія Володимирівна

Науковий керівник – доктор філос. наук, доц. Корнієнко С.Г.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

СПІВВІДНОШЕННЯ МАТЕМАТИКИ ТА ФІЛОСОФІЇ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ФІЛОСОФСЬКИХ ПРОБЛЕМ

Математика і філософія, на перший погляд може здатися, що між цими двома дисциплінами не має нічого спільного. Але насправді вони мають глибокий концептуальний та історичний зв'язок. Цей зв'язок можна умовити при розгляді фундаментальних філософських питань.

Спільний напрям цих двох наук розпочався ще в період Античної Греції. Піфагорійська філософська школа спрямовувала свої пошуки першооснови всього суцього у поле числа. Цим пояснюється обґрунтування наявних ідеалістичних речей на основі числової послідовності. Зокрема, поняття гармонії, краси пояснювалось через набір правильно підібраних чисел. Так, гармонія музичної симфонії була представлена послідовним рівним набором нот і тактів, що повторюються через виділені проміжки часу.

Платон продовжив піфагорійську традицію, висунувши на перший план геометрію («Бог завжди є геометром»). Теорія матерії Платона – це теорія правильних многогранників. Аристотель не заперечував значення математики в пізнанні природи, але вважав наукові поняття витягнутими з реального світу абстракціями, які можуть бути корисними при описі явищ [2].

За період Середньовіччя математична наука нікуди не просунулась. А філософська думка кружляла навколо релігії та церкви. З приходом періоду Відродження математика змогла відродитися в арифметиці, алгебрі та геометрії. Важливими результатами у філософії цієї епохи були методи експериментального і математичного дослідження природи. Декарт, Лейбніц, та інші філософи того часу використовували математику для побудови раціональних систем знань.

Філософія викладає загальні уявлення про світ, природу, суспільство. Ця наука намагається відповісти на найзагальніші питання про буття, істинну і сенс існування. Таким чином створюється система поглядів для розуміння реальності. Натомість математика займає особливе місце серед наук, тому що, на відміну від природничих наук її зв'язок із реальним світом не такий прямий і очевидний. Це наука про реальність і абстракцію.

Чи можна з упевненістю сказати, що математика насправді вивчає реальний світ? Якщо уявити собі двох людей, ідеаліста і матеріаліста, які обговорюють цю проблему, то вони прийдуть до різних висновків. З матеріалістичної точки зору, математика вивчає реальний світ, оскільки її закони та рівняння описують фізичні процеси, явища та об'єкти, які нас оточують. А от ідеаліст скаже, що математика безпосередньо не вивчає реальний світ, тому що її поняття абстрактні.

Не менш важливим з точки зору філософської методології є питання про нескінченність, дискретність і неперервність тощо. Філософський рівень методології математики містить комплекс філософських питань, які ґрунтуються на загальних філософських категоріях, які становлять комплекс гносеологічних завдань математики. Це питання про співвідношення між абсолютною та відносною істиною, про формування наукових понять, про розвиток і збереження наукових традицій і шкіл тощо. На відміну від решти наук, математика і філософія відносяться до однієї групи – до наук про загальні закономірності реального світу, мислення і пізнання. Як закони філософії, так і закони математики є обов'язковими для всіх наук. Філософські проблеми математики базуються на глибокому зв'язку математики та філософії. Для математики філософськими є такі питання, як специфіка математичних абстракцій, природа об'єктів математики та способи їх обґрунтування, особливості істини, її критеріїв і шляхів її досягнення, риси математичної творчості [1].

Отже, так історично склалося, що математика і філософія пов'язані між собою. Ці дисципліни взаємодіють між собою створюючи нові ідеї та концепції. Від нумерології Піфагора до сучасної теорії множин математика була інструментом філософії для розуміння світу. Водночас філософія визначила напрямок математичних досліджень, порушила фундаментальні питання про природу числа, простору, часу, знання.

Література

1.Кугай Н.В. Методологія математики: її види, основи та рівні URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7362/Kuhai.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 01.11.2024).

2.Панфілов В. О. Філософія математики Платона як модель духовної творчості в історії діалектичного осмислення математики URL: <https://www.info-library.com.ua/books-text-11923.html> (дата звернення: 01.11.2024).

Слдинов Андрій Сергійович

Державний біотехнологічний університет

Науковий керівник – канд. філос. наук, проф. Фірсова Л.В.

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК СПОСІБ ЖИТТЯ

Критичне мислення це важлива навичка, що допомагає нам розібратися у всьому навколо. Воно вчить не приймати все на віру, а перевіряти факти та шукати докази. Це